

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Департамент освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації
Управління освіти і науки Сумської міської ради
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Київський університет імені Бориса Грінченка
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Південноукраїнський національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Лебединський педагогічний коледж імені А.С. Макаренка
Путівльський педагогічний коледж імені С.В. Руднева

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА: ВІД ТРАДИЦІЙ ДО ІННОВАЦІЙ

МАТЕРІАЛИ

*V Всеукраїнської науково-практичної конференції
для студентів, магістрантів та молодих науковців*

27-28 листопада 2019 року

РІЗНИХ ВИДІВ МИСТЕЦТВА.....	171
Світлана Остапенко, Євдокія Харькова	
РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ЗАПОРУКА УСПІШНОГО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ	174
Катерина Падука, Лариса Пушкар	
МОВНИЙ ПОРТФЕЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ І САМООЦІНКИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	178
Анастасія Романченко, Алла Колишкіна	
ЗАСТОСУВАННЯ ТРВЗ–ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	181
Юлія Толкачова, Наталія Рудічева	
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ГОТОВНІСТЬ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	186
Вікторія Хорошко, Наталія Павлущенко	
ПЕДАГОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	189
Віталіна Яценко, Світлана Парфілова	
ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ	192

СЕКЦІЯ № 3 СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Владислава Бобова	
ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА УРОКАХ ПРАЦІ.....	196
Яна Бойченко	
ЕФЕКТИВНІСТЬ КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ НА УРОКАХ МУЗИКИ.....	198
Катерина Бортнік	
РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	201
Наталія Булатова, Оксана Білєр	
РОЗВИВАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК СКЛАДОВА ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ.....	205
Ольга Вакуленко	
ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ФАДЩИНИ	

3. Король А. Традиційні та нетрадиційні методи навчання у розвитку творчої особистості / А. Король // Рідна школа. – 2000. – № 12. – С. 29–30
4. Макрідіна Л. О. Технологія творчості ТРВЗ / Л. О. Макрідіна // Управління школою. – 2003. – № 32 (44).

Юлія Толкачова,
Наталія Рудічева

Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ГОТОВНІСТЬ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Анотація. У статті розглянуто поняття «готовність», «готовність дитини до навчання в школі», «інтелектуальна готовність»; висвітлено особливості інтелектуального розвитку дітей старшого дошкільного віку.

Ключові слова: готовність, інтелектуальна готовність, дитина, старший дошкільний вік.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими практичними завданнями. Старший дошкільний вік, є найважливішим етапом у житті кожної людини, її розвитку й особистісному становленні, значною мірою пов'язане з освітою. Вимоги суспільства, зміни в сучасних стандартах дошкільної і початкової освіти вимагають нових підходів у вирішенні питання наступності й перспективності взаємодії дошкільної і початкової ланок освіти.

Готовність дитини до навчання в школі є підґрунтям, від якого залежать її успішність у подальшому житті, здатність до самореалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вчені Л. Божович, Л. Венгер, В. Давидова, О. Запорожець, Д. Ельконін у психолого-педагогічних дослідженнях зазначали, що діти, які вступають до школи, перебувають у суперечливій позиції, оскільки навчальна діяльність починає відтісняти ігрову, яка не використала ще перспективи свого розвитку. Навчальна діяльність починає здійснюватись як зовнішня по відношенню до внутрішньої мотивації дитини. Шкільне життя сприймається дитиною формально, а змістовна сторона навчальної діяльності ще не виступає в якості актуальної. До питання підготовки дитини до школи звертались такі вчені, як А. Богуш, Н. Бібік, Л. Іщенко, М. Вашуленко, О. Кононко, С. Лаврентьева, Т. Піроженко, Н. Шиліна .

Мета статті – розкрити поняття «інтелектуальна готовність до навчання у школі» шкільного навчання як психолого-педагогічної проблеми.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням наукових результатів. Перехід від дошкільного дитинства до шкільного є особливо значущим та відповідальним етапом в

становленні особистості. Від успішної адаптації та готовності до навчання у школі багато в чому залежить успішність у майбутньому у середній школі та у подальшому житті.

Розглянемо складові поняття «інтелектуальна готовність до навчання у школі». У словнику української мови «готовність» тлумачиться, як «стан готового» та «бажання робити що-небудь». У психолого-педагогічній літературі виділено два підходи до визначення поняття «готовність»: розуміння готовності як певного психічного стану; розуміння готовності як певної властивості або системи властивостей та якостей особистості. Виходячи з цього, поняття «готовність» багатокомпонентне.

У працях С. Рубінштейна, готовність до діяльності визначається як комплекс здібностей, які включають до структури різні властивості та якостей особистості, причому здібність виступає як загальна категорія по відношенню до цих властивостей та якостей.

О. Запорожець зазначав, що готовність до навчання в школі «є цілісною системою взаємозалежних якостей дитячої особистості, зокрема особливості її мотивації, рівня розвитку пізнавальної, аналітико-синтетичної діяльності, ступеня сформованості механізмів вольової регуляції дій тощо» [6, с. 19]. На думку О. Савченко, готовність дитини до навчання в школі є інтегративним результатом загальної і спеціальної підготовки, що складається у неї на завершення дошкільного дитинства. Під спеціальною підготовкою розуміє готовність включатись у засвоєння предметних знань, умінь і навичок. До загальної підготовки відноситься фізична, інтелектуальна, особистісно-вольова готовність.

Більш детально зупинимось на інтелектуальній готовності дитини до навчання у школі. Інтелект – (від лат. – розуміння, пізнання) в широкому розумінні розуміється як сукупність всіх пізнавальних функцій індивіда: від відчуттів і сприйняття до мислення і уяви [5]. Р. Стериберг вперше зробив спробу визначення інтелекту на рівні опису поведінки. Він виділив три форми інтелектуальної поведінки: вербальний інтелект (запас слів, ерудиція, вміння розуміти прочитане); здатність вирішувати проблеми (здатність будувати плани, застосовувати знання); практичний інтелект (вміння добиватися поставлених цілей).

Вчена Л. Божович зазначала, що інтелектуальна готовність до навчання в школі складається з певного рівня розвитку розумової діяльності, пізнавальних інтересів, готовності до довільної регуляції пізнавальної діяльності, сприйняття соціальної позиції школярів [1]. Психолог О. Запорожець підкреслював, що інтелектуальна готовність до навчання в школі являє собою цілу систему взаємопов'язаних якостей дитячої особистості, включаючи особливості її мотивації, рівня розвитку пізнавальної, аналітико-синтетичної діяльності, ступінь сформованості механізмів вольової регуляції дій [3].

В якості найважливіших параметрів інтелектуальної готовності дітей до навчання виступають: наявність передумов до формування навчальної

діяльності (вміння орієнтуватися на систему правил, вміння слухати і виконувати інструкції дорослого, вміння працювати за зразком), що визначаються досягненням нового рівня психічної регуляції; розвиток наочно-образного і логічного мислення, мотиваційної та емоційної сфер особистості.

Інтелектуальна готовність до шкільного учіння складається з багатьох взаємозв'язаних компонентів розумового і мовного розвитку дітей. Інтелектуальна готовність дитини до навчання визначається багатоаспектністю показників: рівнем розвитку наочно-образного мислення; початковим логічним і понятійним мисленням; рівнем мовного розвитку; розвитком просторово-орієнтовних і конструктивних умінь; розвитком тонкої моторики, сенсомоторної координації тощо. У майбутнього школяра повинна бути достатньо виражена пізнавальна активність, сформовані початкові основи загального кругозору, диференційоване, планомірне сприйняття навколишнього світу.

Безперечно, рівень сформованості кожного з названих компонентів у різних дітей, що готуються до вступу в школу – різна. Під час спостережень за дітьми старшого дошкільного віку було встановлено, що діти мають певний кругозір (знання, іноді розрізнені), а застосовувати на практиці не можуть. Це може ускладнювати процес успішного оволодіння дитиною не тільки навчальною діяльністю, але новим видом соціальної ролі – ролі учня.

Висновок. Проведений аналіз літератури з питання інтелектуальної готовності дитини до навчання у школі дозволяє виділити основні підходи до визначення: – на особистісному рівні готовність розглядається як багатопланова структура якостей, властивостей та станів, які у сукупності дозволяють більш або менш успішно включатись у навчальну діяльність; – на функціональному рівні готовність – це результат підготовки до певної діяльності; деяке інтегративне особистісне утворення, яке включає різні компоненти: сукупність знань, вмінь, навичок, особистих якостей, адекватних вимогам та змісту діяльності. Подальшого вивчення потребує методи активізації навчально-пізнавальної діяльності, які ефективно впливатимуть на підготовку дитини дошкільного віку до навчання в школі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Божович, Л. І. *Особистість та її формування в дитячому віці.* / Л. І. Божович. – СПб. : Пітер, 2008. – 352 с.
2. Ельконін Д. Б. *Дитяча психологія.* / Д. Б. Ельконін. – М.: Академія, 2007. – 384 с.
3. Запорожець А. В. *Обрані психологічні праці. В 2 т.* / А. В. Запорожець. – М. : Педагогіка, Т. 1. 1986. – 614 с.
4. Поддьякова Н. *Развитие мышления и умственное воспитание.* / Н. Поддьякова, А. Ф. Говоркова. – М. : Педагогіка, 1985. – 200с.
5. *Развитие социальных эмоций у детей дошкольного возраста* / Под ред. А. В. Запорожца, Я. З. Неверович. – М.: Педагогіка, 1986. – С. 8-28.